AYLIK SIYASI DERGI

NİSAN - MAYIS 1992 SAYI : 23

Demokrat!

FİYATI 10.000 TL. (KDV DAHİL)

MUHALEFET

Bir gün yeniden...

YAKINDA ÇIKIYOR

ODTÜ - ÖTK ŞENLİKLERİ
1979 - 1980

FATSA ÇOCUK KOROSU
ALİ ASKER
ODTÜ GENÇLİK KOROSU

ADA YAYINCILIK MÜZİK TİC. LTD. ŞTİ.
İSTANBUL : İMÇ 5.BLOK NO: 5322 Unkapanı Tel : 513 00 64
ANKARA : Zafer Çarşısı No : 27 Yenişehir Tel : 131 50 63

BELGESEL KASET

YAKINDA ÇIKIYOR

Demokrat!

NİSAN - MAYIS 1992
Yıl:3 Sayı: 23 Fiyatı: 10.000TL.
Yurtdışı fiyatı: 5 DM

BASSAN AŞ. Adına Sahibi: Hikmet KOÇAK

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ümit ERDOĞDU

Demokrat!'a Katkıda Bulunanlar:
Ömer AĞIN, Meltem AHISKA ,Ufuk AKBAHARER, Mehmet Tanju AKAD, Dursun AKÇAM, Selim AKÇIN, Cüneyt AKMAN, Orhan ALKAYA, Kemal ALP, Garbis ALTINOĞLU, Fevzi ARGUN, Ulvi ARI, Okan ARPAÇ, Mustafa ARSLANTUNALI, Faruk ATAAY, Ergin ATASÜ, Ali ATEŞOĞULLARI, Ayhan ATİK, Yusuf AYDIN, Yılmaz AYSAN, Nurettin AZMAN, Cemal BALCI, Enis BAKIŞKAN, Oktay BAŞARA, Nihat BEHRAM, Ozan BENLİOĞLU, İsmail BEŞİKÇİ, Yahya BİLEN, Oğuz BİLİCİ, Tanıl BORA, Korkut BORATAV, Adnan BOSTANCIOGLU, Ömer BOZAN, Savaş BOZDEMİR, Serhat BUCAK, Kemal BULUŞ, Faik BULUT, Münir CEYLAN, İrfan CÜRE, Bahri ÇAKIR, Filiz Serpil ÇAKIR, Filiz Özlem ÇALIŞKAN, Nurettin ÇALIŞKAN, Rasim ÇELİK, Murat ÇELİKKAN, İbrahim ÇEŞMECİOĞLU, Mehmet ÇETİN, Çiğdem ÇİDAMLI, Mustafa ÇOKGÜNGÖR, Akif ÇOLAK, Faysal DAĞLI, Nazif DAĞDAN, Şaban DAYANAN, Füsun DEMİRALP, Selçuk DEMİREL, Güliz DEMİRELLİ, Nurdan DEMİRKAN, Mustafa DEMİRKANLI, Ayşegül DEVECİOĞLU, Kriton DİNÇMEN, Murat DOĞAN, Barış DOĞRU, Ragıp DURAN, Aslı DÜZGÜNOĞLU, Tansel EMANET, Hamdullah ERBİL, Ferda ERDOĞAN, Hülya ERDOĞAN, Ümit ERDOĞDU, Ersin ERGÜN, İdem ERMAN, Cristian FERNANDEZ, Ümit FIRAT, Mehmet FİKRİ, Bülent FORTA, Gültekin GAZİOĞLU, Haluk GERGER, Gönül GÖZE, Ulrike GRAMANN, Erdem GÜL, Ziya GÜL, Metin GÜLBAY, Cihan GÜLÇE, M. Cengiz GÜLEÇ, Engin GÜNAY, Serdar GÜNBİLEN, Levent GÜRBÜZ, Selma GÜRBÜZ, Ufuk GÜRGENÇ, Nevzat HELVACI, Murat KENAN HOCAOĞLU, Alpaslan IŞIKLI, Savaş İLGEZDİ, Fikret İLKİZ, Selami İNCE, Ragıp İNCESAĞIR, Marius JORDAN, Mustafa Kemal KAÇAROĞLU, Arslan Başer KAFAOĞLU, Ercan KANAR, Necla KANBUR, Yaşar KANBUR, Murat KARABULUT, Baki KARADENİZ, Tezcan KARAKUŞ, Mustafa KARASU, Dilek KARAŞEN, Semra KARDEŞOĞLU, Kamil KARTAL, Raşit KAYA, Erkan KAYILI, Birol KESKİN, Şükran KETENCİ, Sevda KILIÇ, Önder KIZILKAYA, Seyit KOCAKUŞAK, Yener KOÇ, Filiz KOÇALİ, Akif KURTULUŞ, Devin KUZU, Hayati KÜÇÜK, Ertuğrul KÜRKÇÜ, Ömer LAÇİNER, Stafford MACHINNEY, İlker MAGA, Yannis MAVRİS, Nadire MATER, Nimet MENTEŞEOĞLU, Fatin R. MUMCUOĞLU, Oğuzhan MÜFTÜOĞLU, Halil NEBİLER, Hasan NECİP, Ali OĞUZ, Emirhan OĞUZ, Ahmet Zeki OKÇUOĞLU, Ahmet OKTAY, Özlem ONARAN, Ayşe ÖKTEM, İzzettin ÖNDER, Levent Yılmaz ÖNER, Mahmut Tali ÖNGÖREN, Hatice ÖZAKIN, Meral ÖZBEK, Serdar ÖZBİLEN, Atasel ÖZDOĞAN, Haldun ÖZEN, Müjdat ÖZER, Ömer ÖZGÜNER, Kaan ÖZSARAÇ, Muharrem ÖZSAY, Mustafa ÖZTÜRK, Sedef ÖZTÜRK, Metin ÖZUĞURLU, Tayfun ÖZUSLU, Celal PEDÜK, Melih PEKDEMİR, Ferzem PEKER, Leena REİKKO, Levent SAÇILANATEŞ, Gazi SAĞLAR, Zerrin SARI,Veysi SARISÖZEN, Melahat SARPTUNALI, Şenal SARUHAN, İskender SAVAŞIR, Mahir SAYIN, Cengiz SEMERCİOĞLU, Emre SENAN, E. Levent SERGİN, Yaşar SEYMEN, Gökçe SEZER, Bülent SOMAY, Semra SOMERSAN, Hayati SOYDAN, Ata SOYER, Mustafa SÖNMEZ, Murat ŞAHİN, İsmail ŞAHİNER, Ali ŞAHVERDİ, Nihat ŞEKER, Erol ŞİRİN, Bülent TAKA, Elif TANER, Bülent TANIK, Server TANİLLİ, Erdoğan TATLAV, Ülfet TAYLI, L. Doğan TILIÇ, Sibel TOPAKTAŞ, Hıfzı TOPUZ, Ethem TORUNOĞLU, Kutlu TUNCA, Hürrem TULGA, Çetin UYGUR, Cemal UZUNOĞLU, A. Berna ÜLKER, İlknur ÜLKÜ, Mecit ÜNAL, Burak VAHAPOĞLU, Öner YAĞCI, Eşber YAĞMURDERELİ, Hatice YAŞAR, Şükrü YAVUZ, YELDA, Murat YETKİN, Ahmet YILDIZ, Alper YILMAZ, Ferruh YILMAZ, Sedef YILMAZ, Levent YURDAKUL, Can YÜCEL, Hakkı ZABCI, Ragıp ZARAKOLU, Andonis ZİKAS

Ofset Hazırlık: BASSAN AŞ.

Basıldığı Yer: RENK Yapımevi

Adres:
Çatalçeşme Sokak 50/6 Cağaloğlu İSTANBUL
Tel: 512 08 77 - Fax: 513 73 85

Ankara Büro:
Sağlık 2 Sokak No:65/12 Yenişehir ANKARA
Tel: 131 21 48 Fax: 133 61 54

Yaklaşık iki yıldır faaliyet gösteren Demokrat! 23. sayısıyla yayınına ara veriyor. Çıkışından bu yana sahip olduğu sınırlı olanakların -hassas- dengesinin giderek bozulması ve buna dağıtım sözleşmesinin feshiyle ortaya çıkan dağıtım sorununun eklenmesiyle Demokrat! yayınına ara vermek zorunda kaldı. Evet bu bir zorunluluktu. Çünkü daha az sayıda basılan ve daha az kişiye ulaşan bir dergiyi düşünemezdik; bu Demokrat! olmazdı.
"Bir gün yeniden" diyoruz, yayınımıza ara veriyoruz, ama bu bir veda sayısı değil. Belki gelinen durumun izahı, sonraki birliktelikler, çalışmalar için varolan deneyimin değerlendirilmesi, Demokrat!'a ilişkin duyguların, düşüncelerin ifadesi.. ama veda değil! Belki de Demokrat!'ın gözünü diktiği ama dolduramadığı boşluk için, bir gün hep birlikte "yeniden" diyebilmek için bir soluklanış...
Bu sayıda Demokrat!'ın çıkışında olduğu gibi yazarların imzasına açılan ve yirmi iki sayılık faaliyeti değerlendiren, ara vermeye dair bir yazımız var. Bunun dışında isteyen yazarların, kendi görüşlerini, duygularını ifade ettikleri yazılar ve Demokrat! çalışanlarının değerlendirmeleri yeralıyor sayfalarımızda. Ankara bürosundan arkadaşlarımız L. Doğan Tılıç ve Murat Yetkin güzel bir jest yaparak, bu sayıya haber geçtiler. M. Tanju Akad'ın yazısında ifade edilen fikirler hakkında kararı sizlere bırakmak için "sansür"lendiği iddia edilen yazıyı da birlikte yayınlıyoruz.
İstanbul ve Ankara büroları binası, arşivi, araç-gereçiyle açık kalacak; telefonunu çevirdiğinizde kulağınıza yine "Demokrat!" gelecek.
Abonelerimize ise haklarının saklı tutulduğunu söyleyebiliyoruz ancak.
Bir gün -hep birlikte- "yeniden".

Ümit Erdoğdu

Yayınımıza

"Demokrat! Şimdi yeniden..."
"Demokrat! Şimdi..." yayınına ara vermek zorunda kaldı!

İlk ve son sayılarımızdaki bu iki açıklama da bize ait: bizim gerçeğimiz...

Demokrat'ın yayına başlaması, hiç olmazsa dergiyi çıkaranlar bakımından çok önemli bir olaydı... Yayınına ara vermesi, aynı öneme sahip mi?

Başlarken, "bugün demokrat olmak zor" demiştik; geldiğimiz noktada, demokrat bir dergi yayınlamanın da zor olduğunu gördük!

Yayınlar da insanlar gibi, doğar büyür ve ölürler... (Demokrat da öldü mü? Hayır, Demokrat ölmesin!...)

Demokrat nasıl doğdu? Bu doğal bir doğum muydu? Sezeryan mı? Demokrat büyüyebildi mi? Bu nasıl bir büyümeydi? "Çocuk" mu kaldı hep? Demokrat öldü mü? Hayır ölmedi...

Demokrat "bu haliyle" de yayınını pekâlâ sürdürebilirdi. Ara vermesi, "mecburiyet"ten oldu... Açıkçası, mali nedenlerle: Tirajı derginin masrafını karşılayamadı; üstüne bir de dağıtım sorunu bindi...

Ama aslında her soruna bir politik neden bulmak zor değil. "Mali" sorunların da ardında "politik-neden" var... Demokrat gözünü diktiği politik boşluğu doldurabilseydi, tirajı kendini yeniden üretmeye yeterdi; dolduramadı! Bu denli basit... (mi?)

* * *

"Demokrat!" nasıl doğdu?

Demokrat, on yıldır yaşanan olumsuzluklara rağmen Türkiye'nin geleceğinin umutsuz olmadığını söyleyenler tarafından yayınlandı. Toplumsal muhalefetin 12 Eylül'ün üzerine serptiği ölü toprağını silkelemeye başladığını tespit etti. İşçilerin mücadelelerindeki kararlı tutumlarını; haklı meşru mücadele zemininde giderek yaygınlaşan Kürt muhalefetini; köylü, öğrenci, öğretmen mücadelelerini, insan hakları mücadelesini, kadın hareketini, geleceğe umutla bakılması için yeterli nedenler arasında sayıyordu... Demokrat, muhalefet hareketlerindeki dağınıklığın aşılması gerektiğini ve bunun da tartışma eksenine toplumsal muhalefetin eyleme dönüştüğü konularda ve alanlarda var olma sorununu yerleştirmekle sağlanabileceğini savunacaktı... Böylece, Demokrat, toplumsal muhalefete birleştirici bir zemin sunmak ve onun sözcülerinden biri olmak amacı ile yola koyuldu...

Demokrat, muhalefetin özellikle somut sorunlarda buluşmasını sağlayabildi mi? Muhalefetin birliğinin bu buluşmalar sayesinde gerçekleşebilmesine hangi ölçüde hizmet edebildi? Görevini tam olarak yerine getirebildi mi?

Ne yazık ki "dört dörtlük" bir evet yanıtını veremiyoruz! Peki yirmi iki sayı boyunca hiç bir şey yapmadı mı, ya da neler yapabildi?

Bunu öncelikle yirmi iki sayıyı da izleyen dört bin civarındaki Demokrat okuruna sormak gerekir... Ama burada şunun söylenebilmesi mümkün: Demokrat çalışanları elbette dergilerinin üslendiği bütün görevleri yerine getirebilmesi için çaba sarfettiler. Ve "şimdilik" güçleri bu soruların hepsine olumlu yanıtlar vermeye yetmedi. Yetemezmiş... Demokrat'ı yayınlayarak "bir boşluğu" doldurmayı amaçlamışlardı. Dolduramadılar. Hacimleri yetmedi. Yetemezmiş...

Peki yetebilir miydi ya da nasıl yetebilirdi?

Elbette toplumsal muhalefetin birliğini, "Demokrat dergisi etrafında kurulacak bir örgüt" ile sağlamayı filan düşünmemişlerdi... Demokrat ile "bu tür çabalara" ancak yayın alanında destek verebilirlerdi... Bilmiyoruz, bu konuda olumsuz bir rolü olduğunu söyleyen kimse var mı?

* * *

Yayınına ara verdiği "noktada" (hayır, "virgülde" demek lazım!), Demokrat'ın doğumundaki bir "anakronizm"i tespit etmekte yarar var... Belki de bu nedenle, Demokrat "sezeryan" ile doğdu denebilir:

Demokrat'ın misyonu, eylemin dergisi olmak değil, eylemcilerin sözcüsü bir ortak-yayın olabilmekti... (Bir "siyasi grup" yayını olmayacaktı!) Demokrat'ın, muhalefet eyleminin etkili bir sözcüsü olabilmesi ise, "dergi çalışması" (dergi bürosu!) dışındaki etkenlere çok sıkı bağlıydı. ("Siyasi gruplar"ın da içinde yer alması gereken toplumsal muhalefetin eylemine...) Tanımı gereği, sözcünün sesi, gür ya da cılız, sözcüsü olabildiği "özne"den kaynaklanabilirdi. (Aksi, hamamda şarkı söylemek olurdu!) Şimdi Demokrat'ın, toplumsal muhalefetin sesi olmayı tam anlamıyla başaramaması, bir ölçüde, "batı yakasındaki" toplumsal muhalefetin yeterince "muhalefet" olamamasında aranmalı dersek,

virgül koyarken...

kendimizi biraz fazla mı savunmuş oluruz?

(Demokrat, sesi henüz cılız çıkan, kesik çıkan, "karamame diktası" ile susturulmak istenen bir muhalefetin sözcüsü olmaya çalışmıştı... İlk sayısında, hatırlarsanız, bu sesine bile "bant"lar vurulmuştu... Diğer yayınlar gibi, Demokrat da imkanları zorlayarak çıkabildi... Koşulları zorlayarak... Birincisi, "bu anlamda" sezeryanla doğmuştu... İkincisi, "örgütsüz" muhalefetin kaçınılmaz olarak "çatlak" çıkan sesinin -zorlanan- bir sözcüsü olabilecekti... Başka bir çaresi var mıydı? Koşulların olgunlaşmasını "beklemek"ten başka... Beklemedi.. Sezeryanla da olsa dünyaya gelmeyi tercih etti... Üçüncüsü "bekleyin" diyenleri de dinlemedi... Koşulların olgunlaşmasına katkıda bulunmak istedi... Bu anlamda da zorlandı... Ve işte böyle sezeryanla doğdu... Ve elbette, "iyi ki doğdu!")

Demokrat'ı, ancak sözcüsü olmaya soyunduğu (niyetlendiği) toplumsal muhalefet belirleyebilirdi; başka bir "özne" değil... Ve "belirledi" de!... Bir "başka" özne, Kürt ulusal muhalefeti, "batı yakasındaki" toplumsal muhalefete sürekli baskın çıkmadı mı? Bu özne'nin sözcüleri zaten vardı. Demokrat ise bunun sözcüsü değil, ancak destekleyen ve eleştiren bir dostu olabilirdi... Bunu da yapmadı denebilir mi? Başka nasıl yapabilirdi ki?

Böyle bir dostluk görevini yerine getirdiği için diğer yayınlarla birlikte toplatılan-yasaklanan Demokrat'lar bir yana, "batı yakası"ndaki örgütsüz toplumsal muhalefet öznesinin sözcülüğü ile Kürt direniş öznesinin sözcülüğünü ortaklaştırmak görevi elbette hala orta yerde duruyor...

* * *

Demokrat, enterkonnekte bir faaliyetin tamamlayıcı parçası olabilirdi; muhalefet alanının diğer parçalarındaki gelişme ve Demokrat'ın yirmi iki sayılık çabası eşgüdümlü olamadı... Demokrat, bu yönüyle de "tıkandı"...

Demokrat tıkandığı noktada "atılım" yapabilmeliydi; ama bu gücü de yine büro dışındaki çalışmanın (muhalefetin!) estireceği rüzgardan alabilirdi. Böyle güçlü bir rüzgar da (sürekli) esemedi... Sürekli esebilmesi, "yayın çalışması" dışındaki devrimcilere ve sosyalistlere bağlı değil miydi? Muhalefet sokaktayken, devrimciler ve sosyalistler neredeydi? Demokrat'ın "nerede olduğu" ise elbette belliydi: Cağaloğlu'ndaki Çatalçeşme "sokak"ta! Ama bir derginin tek bir sokaktaki gücü ne işe yarar ki? Demokrat, belki de sezeryanla doğduğu için bu sokakta bağırıp çağıran bir "çocuk" olarak kaldı, "büyüyemedi"; ama sevimli bir çocuk... Ne yapalım? Büyüyemedi işte, "kendi başına" güçlenemedi ve ancak bu sokağın aykırı muhalif bir çocuğu olabildi...

Şimdi eğri oturup doğru konuşalım:

Türkiye'nin batı yakasında hangi politik araç, yöneldiği boşluğu doldurabiliyor? Hangi yayın organı? Hangi parti? Hangi örgüt? Hangi dernek?

Her sosyalist girişim ateş olsa "cirmi" kadar yer yakıyor!

Yalnızca Türkiye'de değil, dünyada da böyle...

Demokrat'ın "cirmi" (büyüklüğü) de, hiç kimsenin küçümsememesi gereken "cüreti"yle, işte "bu kadar" olabildi... Ama Demokrat'ın doldurmayı amaçladığı yer yine boş! Bu boşluğu doldurma iddiasını elbette yine Demokrat'ı çıkaranlar sürdürebilir ve sürdürmeli... Bunun illa ki yine aylık bir dergiyle olması şart değil... Böylesi (artık) pek gerekli de değil... Bir haftalık, bir günlük yayın, bir radyo, bir TV kanalı... neden olmasın? Çünkü "Demokrat çalışması", matbaadan dergi çıkarmak faaliyeti olarak düşünülmemişti ki...

Demokrat politik bir çalışmanın, muhalif ve devrimci ve sosyalist bir "niyet"in de adıdır: Kitle iletişiminin gerilla müfrezesi olabilme niyeti! Böyle bir müfreze azmiyle boşlukları doldurarak, çalışarak, didinerek, bugün hayal sanılacak hedeflere ulaşabilme tarzıdır...

Demokrat'tan bu tarzın mirası kalmalı...

(Hayır yine olmadı: "miras" ölülerden kalır! "Ünlemli Demokrat", böyle bir tarzın yaratılmasında şimdi "iki nokta üst üste" olmalı... Demokrat: kitle iletişiminin muhalif müfrezesi; toplumsal muhalefetin bu tarzdaki devrimci sesi...)

* * *

"Boşluk dolduramayışta" kendimize dair eksiklik yok mu? Tirajı, tamam, yetersizdi: ama, içeriği, biçimi, yazar kadrosu.... yeterli miydi, yetersiz mi? Bu ölçüt o kadar görece ki... Nasıl değerlendirilmeli? Eski yayınlarla kıyaslayarak mı? Şimdiki yayınlarla kıyaslayarak mı? Neyini? Biçimini mi içeriğini mi? Haftalık magazin dergileriyle kıyaslayarak mı? Ne ile ve ne için?

İki yüzü aşkın muhalif yazarın yazdığı çok sesli bir dergi oldu Demokrat... Her sayısında katkıda bulunanlar arasında yeni ve değişik imzalar yer alabildi... Ve bu küçümsenmeyecek bir başarı... Sosyalistlerin ve devrimcilerin, değişik çevrelerden farklı görüşlerin katkısıyla yarattıkları, pek sık rastlanmayan ve güzel örneklerden birisi... Farklı görüşlerin ortak bir yayın pratiğinde "buluşma"sı: böyle bir buluşma bile, "birleşme" için bir ön adımdı... Devrimci mücadeleye, sosyalistlerin ortak çabasına, bulunduğu yerden olabildiğince bir

katkı... Toplumsal muhalefetin sesi olamadıysa da, muhaliflerin sesi olabildi...Sayfası, her görüşe açık kaldı... Herkes kendi sandalyesinde, koltuğunun altında kendi dosyası ile aynı masa etrafında oturabildi...

Elbette biçim ve kalite olarak piyasadaki magazin dergilerine benzeyèmedik. Bu tür dergi çıkarmak için arkamızda milyarlık şirketlerimiz yoktu. Bize yüz milyonlarca liralık ilan verecek büyük sermaye sahipleriyle de aramız hiç iyi olmadı. Sermayemiz, "muhalifliğimiz" oldu... Biz yalnızca toplumsal muhalefet ile aramız iyi olsun istedik... Üstelik, diğer dergileri satın alırken aslında çok kaliteli fotoğraflar ve kuşe kağıt satın alıyordunuz. Bu dergilerde kaç sayfa "yazı" okuduğunuza hiç dikkat ettiniz mi? Aslında tek yanlı haber ve çarpık yorumların yanısıra, reklam sayfalarını da satın aldığınıza... Demokrat böyle bir dergi "olamadı"!... Üstelik bize ait olmayan nedenlerle, üçüncü hamur kağıt, çamur gibi fotoğraflar, berbat bir baskı ve bazen bize ait nedenlerle beceriksiz mizanpaj ve küçük puntolar ile karşınıza çıktık çoğu kez... (Ama bir kapağımızın "grafik ürünleri sergisinde" ödül kazandığını bile size layıkıyla duyuramadık!) "Kolay okunur", ama ille de "okunur" bir dergi olmaya çalıştık. Birincisiyle övünemeyiz belki, ama ikincisiyle yerilmeyi hak ettiğimizi de pek kabul edemeyiz!...

Habercilik dalında, hız bakımından televizyon ile rekabet edemezdik! Bu alanda rakibimiz televizyon değildi, günlük gazeteler de, diğer haftalık dergiler de... Türkiye'de benzerimiz bir "aylık" olmadığı için kendimizin rakibiydik; iyi çalışırsak, önce haftalık ve sonra (kimbilir) bir radyo bir televizyon olabileceğimiz "ütopyası" ile sürdürüyorduk "Demokrat Çalışması"nı...

İşte, biraz da bu "ütopya" sayesinde bugüne dek ulaşabildik... (Ve bu da "bir şey"!) Ve herkesin, her muhalifin bizi izlemesi arzusuyla... Ütopyamız güzeldi, arzumuz yeterdi... Paramız yetmedi! Muhaliflerin parasının az olduğunu bildiğimizden (çünkü bizim de paramız yoktu!), dört bin civarındaki "sadık okur kitlemizden" maddi yardım istemeyi uygun bulmadık!

Başka ne yapabilirdik ki?

Şu gezegende ve özellikle şu ülkede, yaratmak zor, bozmak kolay; üretmek zor, tüketmek kolay... Oysa paylaşmanın zorluğunu da göze alabilmeli... Sahip çıkmasını bilmeli... Sahip çıkma bilincine "sahip olabilmeli"... Demokrat, "bir avuç" insanın yarattığı ve dört bin civarında insanın "paylaştığı" bir çalışma ... olarak kaldı...

(Siz hiç birşey yapamaz mıydınız? Cumhuriyet okurları bile kendi aralarında "örgütlendi", okur girişimleri oluşturdu... Yaratmak zor, korumak da... Cumhuriyetin okurları bile "örgütlü", Demokratın okurları, ne yazık, hala örgütsüz! Bu dergi yayınına ara vermesin de ne yapsın?)

* * *

Bundan seksen yıl önce, memleketin birinde, düzene muhalefet edenler, bir gazete çıkarırlarmış. Ülkelerinde basmaları yasakmış bu gazeteyi. Yurt dışında basıp bir nüshasını şişeye koyar, gizlice bir gemiden denize atarlarmış. Sahildeki yandaşları bu şişeyi alır, kısıtlı imkanlarıyla çoğaltmaya çalışırlarmış ve böyle bir gazetenin okuyucunun eline geçmesi en az altı ay kadar sürermiş.. Ama bizden farkları, onların muhalefetinin, "örgütlü bir muhalefet" olmasıymış!

İşte bu memlekette düzen değişmişti; gazeteleriyle değil ama, örgütlü muhalefetle... Gazeteleri bunun sesi olmuştu. (Biz ise elbette örgütsüz muhalefeti dergimiz etrafında örgütlemeye filan soyunmadık; ama örgütlenebilmesi için somut konularda buluşabilmesini, bu buluşmalar sayesinde birleşme yollarının açılmasını isterken, bu anlamda, "örgütsüzlüğünün" de sesi olmaya çalıştık...)

Şimdi aradan seksen yıl geçti. Kitle iletişim araçları teknolojisi her yönüyle muazzam ölçüde gelişti. Televizyon sayesinde haberler artık evimizin içinde, karşımızda yaşanıyor. Bizim televizyonumuz yoktu.... Ama sizin de bu televizyonlara köle olmanızı istemedik ve istemiyoruz! Televizyon karşısındaki iddiamızda, örgütümüz olmadığından, belki şişe içinde dağıtılan gazetenin gücüne bile sahip değildik! Ama "şişe içindeki gazete ve örgüt" ile memleketin birinde iktidar değişmiş ve muhalifler iktidara gelmişlerdi. Biz de yoku var etmek için yola koyulanlar arasında yer almış sayılmaz mıyız?

* * *

Bundan sonra ne olacak?

Her zaman olan şeyler: Yani politik tercihler ve beklentiler, politik müdahale tarzlarını belirleyecek... Ama muhafazakar tarzda mı, "yeni" sözcüğüne gerçekten yeni bir anlam katan, cüretkar yaratıcı bir tarzda mı?

Hangisi?

Parçalı muhalefette, "zincirin halkaları" kopuk!... Yakalayıverince "sürükleyici halka"yı, şimdi, diğer halkaları peşinizden götüremiyorsunuz! Hangi halkayı kavrasanız, elinizde kalıyor... Şimdi, "sürükleyici halka" aramak yerine, önce mevcut (ve dağınık ve yerde duran) halkaları birleştirici bir tarz lazım; "enterkonnekte" bir tarz...

Onların yeni dünya düzenine alternatif kendimize ait "yeni" bir dünya düzeni (eskisi-gibi-"reel"-olmayan; "istediğimiz-gibi"-olabilen-bir-sosyalizmi!) yaratma yolunda, bizi kendi eski dünyevi alışkanlık ve saplantılarımızdan da vazgeçirebilen bir tarz...

Yayına ara veriş, böyle bir tarza sıçramak için bir iki adım gerilemeyi göze almak olarak değerlendirilebilirse, belki de bu, zorunlu olmanın ötesinde yararlı bir tercih sayılabilir...

(Demokrat, 1991 Aralık ayındaki yazarlar toplantısında, "sıçrayabilmek" için yeni önerileri tartışmaya başlamıştı... Ve benimsenen öneriler kuvveden fiile geçene dek, yayınını sürdürmeye kararlıydı... Ne var ki, kuvveden fiile geçilemedi... Çünkü bunun için, en azından benimsenebilecek seçeneklerin "kuvve"de hazır olması gerekirdi; bu da olmayınca, elbette "fiil"e geçmek mümkün olamadı... Ama "kuvve"nin heder olmaması için, seçenekleri diri tutmak ve bunları "fiil"e geçirebilmek için "güç toplamak" şart... Bu da bize ders olsun!)

Demokrat bir "okul"du... Okulda eğitim vardır: Ders vardır... Demokrat derslerinde şunları öğrendik: "Burjuvazinin teknolojik üstünlüğe sahip düzenli orduları karşısında, emekçiler gerillayı yaratabildiler. Burjuvazi buna karşı 'özel savaş'ı, 'kontrgerilla'yı yaratmaya, yani emekçilerin zemininde savaşmaya mecbur kaldı! Burjuvazinin uydu sistemli teknolojik üstünlüğe sahip propoganda aygıtları karşısında, 'kitle iletişiminin gerillasını' ve bunun tekniklerini yaratmaya mecburuz. TV-radyo kanalları mı? Bunun şimdi imkanları yoksa günlük gazete mi? Bunun dahi imkanı yoksa, kitlesel bir haftalık yayın mı? Her şeye rağmen, şimdiki halimizden daha güçlüsünü, büyüğünü yakalamak, mutlak görevimiz olmalı... Çünkü her düzeyde savaşmaya mecburuz."

* * *

Demokrat yayınına ara verdi ama "müfrezesi" dağılmadı, dağılmasın... Kurtarılmış bölgesini yaratmak için "yürüyüş kolu" yoluna devam etsin...

Devam edecek...

Bitmedi...

...

Fevzi ARGUN
Okan ARPAÇ
Cemal BALCI
Tanıl BORA
İbrahim ÇEŞMECİOĞLU
Mehmet ÇETİN
Çiğdem ÇİDAMLI
Faysal DAĞLI
Mustafa DEMİRKANLI
Tansel EMANET
Hülya ERDOĞAN
Ümit ERDOĞDU
Bülent FORTA
Erdem GÜL
Engin GÜNAY
Selami İNCE
Arslan Başer KAFAOĞLU
Semra KARDEŞOĞLU
Önder KIZILKAYA
Hikmet KOÇAK
Ertuğrul KÜRKÇÜ
Nimet MENTEŞEOĞLU
Hasan NECİP
Yavuz ÖNEN
Mahmut Tali ÖNGÖREN
Ömer ÖZGÜNER
Melih PEKDEMİR
Levent SAÇILANATEŞ
Emre SENAN
Bülent SOMAY
Semra SOMERSAN
Hayati SOYDAN
Ülfet TAYLI
Sibel TOPAKTAŞ
Çetin UYGUR
Mustafa YILMAZ
Levent YURDAKUL

Demokrat!'a dair...

Adnan Bostancıoğlu

1. Demokrat!'ın yayınına başlarken önüne koyduğu görevleri iki başlık altında toplamak mümkündür.

a) "Toplumsal muhalefete birleştirici bir zemin sunmak ve onun sözcülerinden biri olmak..."

b) "Değişen dünya dengelerinin ve değişmek zorunda olan Türkiye'nin gereklerine cevap verecek yeni düşüncelerin (...) çok sesli ve demokratik bir ortamda geliştirilebilmesi..." (bkz. Demokrat, 1. sayı)

2. Demokrat! 22. sayının sonunda yayınına ara vermeyi kararlaştırmışken, bugün sorulması gereken soru, derginin bu görevleri ne ölçüde yerine getirebildiği, getirememişse nedenlerinin neler olduğudur. Bu soru ve cevapların önemi şuradadır ki, aynı görevler orta yerde hala durmaktadır.

3. Soruların cevabına gelince...

Demokrat!, "toplumsal muhalefete birleştirici bir zemin sunmak ve onun sözcülerinden biri olmak" görevini bir ölçüde yerine getirmiştir. Türkiye'deki sol yayın hayatı düşünüldüğünde, Demokrat! düzene muhalif olanlara en yakın dergi olmayı becermiştir. 22 sayının yaklaşık 200 muhalifin imzasıyla çıkmış olması bunun işaretidir. Ancak sözkonusu görevi yukarıda da ifade edildiği gibi "bir ölçüde" yerine getirmiştir. Becerilmeyen boyut ise, 22 sayı boyunca "dergiyi çıkaranlar" ve "dergiye katılanlar" şeklinde tanımlanabilecek kategorik ayrımın giderilememiş olmasıdır. Bunun nedeni ise solun farklı gelenekleri içinden gelen insanlar arasında varolan karşılıklı "kuşku"nun aşılamamasıdır. Öyle ki aynı kuşkucu yaklaşım, ortak siyasal formasyona sahip olup bugün farklı yerlerde duran insanlar açısından da geçerlidir. Galiba biraz daha zamana ve çabaya ihtiyacımız var.

Burada hemen belirtmeliyim ki, bu konuda sorumluluğun çoğu (benim de içinde yeraldığım) "dergiyi çıkaranlar" kategorisindedir. Çünkü birbirinden farklı düşünen insanların ortak yayın faaliyeti, genel bir yaklaşım birliğini gerektirdiği ölçüde ve aynı zamanda herkesin içinde rahatça soluk alıp verdiği bir "atmosfer" sorunudur da... Bu atmosferi yaratmak yükümlülüğü ise öncelikle "dergiyi çıkaranlar"a aittir.

4. Demokrat!, "değişen dünya dengelerinin ve değişmek zorunda olan Türkiye'nin gereklerine cevap verecek yeni düşüncelerin çok sesli ve demokratik bir ortamda geliştirilebilmesi" görevini yerine getirememiştir.

Birincisi, "sosyalizmin bir tarihsel döneminin sona erdiği" ve dünyada ve Türkiye'de sol hareketin en derin ideolojik-teorik krizini yaşadığı bir dönemde sözkonusu görevin önemi yeterince kavranamamıştır. Kavranır gibi olunduğu anlarda da, bu konuda gerekli cesaret ve üretkenlik gösterilememiştir. Hala karşımızda duran ve cevap bekleyen dağ gibi sorulara, yayınlanmış 22 sayıda cevap arandığında ortaya çıkacak sonuç, sanıyorum bu iddianın kanıtıdır.

5. Son olarak, 1760 sayfalık bir yayın için son derece kısa sayılacak bu değerlendirmenin, kaçınılmaz olarak taşıdığı eksikliklerin mazur görüleceğini umuyorum.❑

"Boşluk" ve Demokrat!

Önder Kızılkaya

Milliyetçi Cepheler"in büyük biraderi şimdi "baba" oldu. Hem de ne baba; Hasan Kaçan'ın "Cörk"leri gibi binbir şekle girip bütün boşlukları kapamaya çalışıyor. Bizimki "baba", dünyanın büyük biraderi ise "büyükbaba" oldu. Babamızın ve büyükbabamızın işleri oldukça zor; dünyanın boşluğunu dolduruyorlar. Hiç boş yer bırakmıyorlar; düşüp de kaybolmayalım diye. Bir tek mezarlar bırakılıyor boş olarak; cesetlerimizle dolduralım diye.

Neyse! Biraz karamsar bir giriş oldu belki ama, hazır boşluk bulmuşken ben de böyle doldurayım istedim. "Boşluk"a neden mi bu kadar taktım? "Yayınımıza virgül koyarken" başlıklı kapanış bildirgesindeki "Demokrat! gözünü diktiği politik boşluğu doldurabilseydi, tirajı kendini yeniden üretmeye yeterdi; dolduramadı!" sözünden dolayı. Bana sorarsanız Demokrat!'ın dolduracağı bir boşluk yoktu. Bütün boşluklar dolmuştu. Hem nasıl dolmuştu; hani cesedi mezara koyarsınız da sonra üstünü toprakla kapatırsınız ya, cesedin mezarda kapladığı yer kadar bir toprak artar. O toprak da mezarın üstüne atılır ve hafif bir engebe oluşur mezarın üstünde. Nerden çıktı diyeceksiniz ama, bana öyle gelir: Kimi dergiler böyle engebelerdir.

Demokrat! kendi boşluğunu kendisi yaratacaktı.

Bir boşluk yaratmıştır Demokrat! Nefes alabileceğimiz bir boşluk; bizim boşluğumuz; bizden başka kimsenin dolduramayacağı bir boşluk. Kapanıyor şimdi ve yarattığı boşluk, doldurulmayı bekliyor.

Demokrat! "öz"ü oluşmadan ortaya çıkan "biçim"di. "Altyapı"nın belirleyemediği bir "üstyapı"ydı. Don Kişot, Sancho, Rozinante destekler Demokrat!'ı. Doğrudur, sezeryanla doğmuştur. Dokuz ayı beklemeden, yedi aylık doğmuştur. Sabırsızdır, ürkektir, kaygısızdır, telaşlıdır, dürüsttür. Tek köprü değil ama bir köprüdür; ülkemiz sosyalist ve komünistlerinin geçtiği; tüm insanlarla ve dünyayla kucaklaşmak için geçtiği sevgili bir köprü.

Bazı işler "şan" olsun diye yapılır; Demokrat! şanımızdır.

Burada çürümektense bu yol gidilmelidir; temiz bir muhasebedir.

Bir elvada, bir merhabadır.

Siyasetin yapılış tarzına bir itirazdır; geçmiş yapılar ve anlayışlarla siyaset etmeye çalışanlara bir elvedadır. Demokrat!'ın 21. sayısında yeralan "Üç Tarz-ı Siyaset" yazısı Demokrat!'ın neden yayına başladığını ve neden yayınına son verdiğini açıklıyor: Merhaba ve elveda, bu yazının içinde.

Biz, kimi sanatçılar olarak her alanın kendi dinamiklerine dayanarak örgütlenmesi ve diğer alanlar karşısında özerk olması üstüne kafa yorar, toplantılar yapar, tebliğler hazırlamaya çalışırken, Demokrat!'ta da aynı minval üzre "Üç Tarz-ı Siyaset" yazısının yayınlanması önemli bir çakışmadır. Bu çakışma kapanış bildirgesinde temenni edilen "iki nokta üstüste"li Demokrat!'ın çıkarılabilmesi yolunda önemli bir dayanağı oluşturabilir.

Kapanış sayısı için Akif Kurtuluş yazacak mı? Yazacaksa Ankara toplantımızda söylediği -ve benim çok önemsediğim- o sözlere yer verecek mi? Bilemiyorum: O yüzden, toplantıda aldığım notları -izin alamadığım için Akif'den özür dileyerek- aşağıya alıyorum: "Üç Tarz-ı Siyaset" yazısıyla bizim tartışmalarımızın üç aşağı beş yukarı aynı doğrultuda ilerlediğini ve yer yer çakıştığını göstermek istiyorum. Şöyle diyordu Akif: ".... Sanatın ve sanatçının yeniden tanımlanması gerekiyor. Sanat, politika ise o zaman politika ne? Politikayı, iktidar savaşı olarak görüyorum; varlığını sınıflara borçlu bir mücadele disiplini. Sınıfların olmadığı bir toplumda, politika olmayacak. Marx'ın ütopyasına ulaşmak için yapılan politika, tarihte henüz yapılmamış bir yöntemle olmalı. Kendi sınıf varlığına son vermek amacıyla politika yapılmalı".

Yani:

"Demek istediğim
-Evet, demek istediğiniz
Hiiç! Değil mi ki geldiniz
Elinizdeki boşluğu iyi tutunuz
Sakın ha koyvermeyiniz.
İyi günler size iyi geceler" *❑

* Edip Cansever, (Oteller Kenti-Sol La Si O)

Lali Berte'ye Mektuplar'a

Virgül koyarken

Mecit Ünal

Yayın yaşamına yeni atılan bir derginin ilk sayısı coşku, basın-yayın piyasasında ayakta kalmayı başaramadığında son sayısı hüzün doludur...

Demokrat!, şimdi son sayıyı yaşıyor. Ayakta kalmayı başaramadı... Demokrat!'da yazmaya başladığımda nasıl coşku dolu idiysem, Demokrat! yayınına "ara" verirken de şimdi o denli hüzünlüyüm... Düşünüyorum da, coşku ve hüzün, bizim yaşamımızın birbirinden ayrılmaz iki parçası. Ne zaman, bir nedenle, kıpır kıpır coşkuyla dolsak, hemen arkasından hüznün ağır gölgesi... Yaşam tek bir çizgide gelişmiyor çünkü; istediğimiz şeyleri bir türlü gerçekleştiremiyoruz. Bir engeli geçince başka bir engel; onu da geçince başka... Ölümler, hapislikler, yenilgiler vardı yaşamımızda ve yine ölümler, hapislikler, yenilgiler var; "Lali Berte'ye Mektuplar"a virgül koyarken, Demokrat! da yayınına "ara" veriyor: Hiçbir şey kesin, mutlak ve süreğen değil!

Lali Berte, herşeyin kesin, mutlak ve süreğen olmasını istemişti ve istiyor: güzel sözcüğüne sığdırılamayacak kadar güzel olan herşeyin... Artık bu sözcük de yazıda-konuşmada kaba duruyor. Yeri ve zamanı dışındaki olur olmaz her yer ve zamanda kullanılması, bıktırıyor insanı. Biri bir sözcüğü gerçek anlamına kazandırmaya görsün, birden moda haline geliyor çünkü, eskiyor. Hiç sözcükler eskir mi, eskiyor?!

Demokrat!, benim anladığımca, ortak yazıda belirtilenlerin yanısıra, bir de sözcükleri -ve kavramları- gerçek anlamlarına kazandırmak için başlamıştı yayınına. Ama...

... önceden belirlenmiş ve gelecek zamanın bir yerinde onu bekleyen son, er geç çıkacaktı karşısına ve çıktı.

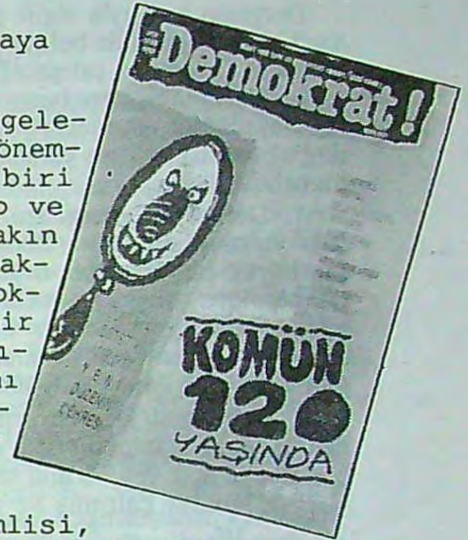
Lali Berte, "ancak olacaklar olur" diyordu, "eğer olmayacaklar olsaydı..." Demokrat'ın yayınına "ara" vermesi de olacaklardandı ve oldu. Bu kadar basit. Ve bu yazgıcılık filan değil. Biliyorum, hemen önüme -yine- diyalektik materyalizmi sürecekler ve diyalektik materyalizm gereğince... Ama diyalektik materyalizmin bile işlevsiz kaldığı, dünyayı ve olayları onunla açıklayamadığınız zamanlar vardır!

Dünyanın yarısı altüst olur ve kapitalizmin dünya çapında bir zafer kazandığı vaaz edilirken, siz hala eski kafalarınız, eski alışkanlıklarınız ve eski dünya haritalarınız önünde kurmaycılık oynamayı sürdürüyor; yirmi yıl sonra hala herşeyden ve herkesten önce müthiş bir bencillikle (*) bütün suları, üstelik kovanın delik olduğunu görmeden ve buna aldırmadan kendi değirmeninize taşımakta inat ediyorsanız...

Diyalektik materyalizm,

dünyayı ve olayları onunla açıklamaya

kalktığınızda işlevsiz kalır!

Demokrat! geleneğinden gelmeyen, "geleneklerle" bağını koparmış, daha da önemlisi, "geleneklere" inanmayanlardan biri olarak (**) farklı düşüncelere sahip ve farklı geleneklerden gelen 200'e yakın insanla aynı kapağın içinde yer almaktan her zaman mutluluk duydum. Demokrat!'ın 22 sayılık yaşamöyküsü, bir bakıma, birliktelikleri değil ayrılıkları bulup çıkaran, "aynılar aynı yerde, ayrılar ayrı yerde" kaba politik mantığa dayanan anlayışlara karşı -şimdilik- başaramayışın öyküsüdür de... Bu öyküde, herhangi bir biçimde yer almaktan çok daha önemlisi, benim için, Lali Berte'ye Mektuplar'la yer almaktı. Ve bundan da her zaman mutluluk duydum. Demokrat! yayınına "ara" -aslında son- verirken, Lali Berte'ye Mektuplar'a virgül koymak yakışırdı. Demokrat! gibi bir dergiye de tarihe kalmak: Belki bir akit oluşturur bundan sonraki politik yaşamımızda; belki 22 sayılık başaramayışın öyküsünden başka deneyiş ve -yine- başaramayışlar çıkar. Çünkü yaşam, daha çok yanlışlardan daha az yanlışlara doğru gelişiyor. Çünkü birleşik bir muhalefet ve böyle bir muhalefetin sesi, sözü olabilecek aylık, haftalık bir dergi, olabilirse günlük gazete, giderek de -hayal, ama olsun- bir radyo, televizyon projesi gerçekleştirilmeyi bekliyor. Ve çünkü arayış bitmedi, bitmez, sürüyor...

Aramak -evet!- Lali Berte demektir.

Ve, La Liberte, ÖZGÜRLÜK demek...❑

(*) Sosyalistler de bencil olabilir. Ve bu, dar "birlikte yaşar toplulukları"nın yalnızca kendi birlikteliklerinin politik çıkarlarını koruma ve geliştirme gerekçesine sığınır; tabii ki idealler için ve tabii ki idealler adına: Çünkü en iyiyi, en doğruyu yalnız ve tek bir "birlikte yaşar topluluğu" bilir

(**) Gelenekçiliğin gericilik, geleneklerde saplanıp kalmanın da gerilik olduğunu düşünüyorum. Bir düşünce, bir davranış süreğenlik kazandığında gelenekleşiyor ve kendisini de kurumlaştırıyor. Kurumlaşmış her düşünce ve davranış ise tehlikelidir. Çünkü değişmeye, yenileşmeye karşı kapanıyor.

Demokrat! çağı yakalayamadı

M. Tanju Akad

Demokrat! Dergisi'ni yönetenlerle aramdaki derin fikir ayrılıkları nedeniyle 1990 yılının sonundan itibaren dergi çalışmalarına katılmadığım herkesin malumudur. Bu vesileyle derginin kapanışı için imzaya açılan metne katılmadığımı belirtir, bunun nedenlerini tekrar açıklamayı bir borç bilirim.

Derginin batışıyla ilgili görüşlerimi özellikle sert bir dille belirterek yuvarlatılmasını önlemeye çalışacağım. İyi niyetle çalışan insanların bunun nedenlerini anlayacağına eminim. Ancak iyi niyetin çoğu zaman bir işe yaramadığı da bilinmelidir.

1. Demokrat! Dergisi'ni yönetenler çağı yakalayamamıştır. Dünyamızı sarsan büyük olayları arızi değişimler olarak görmeye çalışmış, yeni fikirlerin eskilerin yerine geçmesinden korkmuşlardır. Adeta bilinmeyen bir mucize bekler gibi vakit geçirilmeye çalışılmıştır.

2. Demokrat! Dergisi demokrat olamamış, demokrat görüntüsü altında birçok yazıya açık veya örtülü sansür uygulamaya çalışmış ve uygulamıştır.

3. Demokrat! Dergisi her çeşit teröre karşı tavır alamamış, ulusal konularda duyarlı davranmamıştır. Bazı konularda (örneğin Kıbrıs) ulusumuza düşman güçleri adeta haklı gösterir bir tavır sergilemiştir. Türkiye'deki kötülüklere karşı mücadeleyle Türkiye'ye karşı mücadele edenler arasındaki ayrımı görmemiştir.

4. Sol bir dergi olarak solculuğu salt bazı demokratik hakların eksikliği sorununa indirmiş, toplumumuzda daha fazla özgürlük ve refahın nasıl sağlanacağı konusundaki tartışmalardan kaçınmıştır. Çünkü bu taktirde yeni fikirlere ulaşılacağının kaçınılmazlığını ve "çevir kazı yanmasın" yapmanın artık mümkün olamayacağını sezmiştir.

5. Demokrat! Dergisi toplumumuzun ihtiyacı olan tümüyle açık, çoğulcu, katılımcı, çoksesli, demokratik, kurumsal, yapıcı, yurtsever, projeci ve aydınlık bir sola nasıl ulaşılacağı konusunda fikirleri tartışmaktan kaçınmıştır.

- *Körfez Savaşı sırasında Türkiye'nin fiili olarak savaşa girip girmeyeceği yoğun olarak tartışılırken, yazarımız Tanju Akad'ın aşağıdaki yazısı yayın ilkelerimize uymadığı düşüncesiyle yayınlanmamıştır. Yazıyı okurlarımızın değerlendirmesine sunuyoruz*

Savaş ve muhtemel sonuçlarıyla ilgili olarak bilmemiz gereken bazı hususlar

Anglo-saksonlar Her Savaşta Kendileri Yerine Ölecek Birilerini Bulmuşlardır.

İngiliz ve Amerikalılar son iki yüzyılda en çok savaşa ve müdahaleye katılmış uluslar oldukları halde, en az kayıp verenlerdir. Bunun nedeni genelde kendi savaşlarını -hiç değilse kısmen- başkalarına yaptırmaları ve bunu yaptıracak paraya sahip olmalarıdır. Bu arada fiili muharebelere genelde yüksek ateş gücü ve teknoloji ile katılmışlar, bu nedenle de kayıplarını düşük tutabilmişlerdir. Ancak savaş organizasyonu ve savaşçı niteliklerini sadece malzeme üstünlüğüne bağlamak yanlıştır. Yüksek savaşçı nitelikleriyle temayüz ettikleri pek çok örnek mevcuttur. İngilizler Napoleon'a karşı temelde donanmalarıyla savaşmışlar, Wellington'un İspanya ve Waterloo birlikleri hariç kara savaşlarına pek katılmamışlardır. Ancak kıtada Fransızlara karşı savaşan her güce milyonlarca altın sterlin kredi açarak düşmanlarını zayıflatmayı başardılar.

İngiliz ve Amerikalılar İkinci Dünya Savaşı'nda da büyük koalisyonun başına geçerek, teçhiz ettikleri sayısız ulustan birliği Hitler'e ve Japonlara karşı savaştırmışlardır. Birleşmiş Milletler bir yanıyla bu çabanın bir sonucudur. Müttefik orduları Birleşmiş Milletler orduları diye anılırdı. Nitekim İkinci Dünya Savaşı'nda en çok ölenler Ruslar ve Çinliler oldu. Roosevelt yaklaşan savaşı görerek Sovyetler Birliği ile ABD arasında devrimden sonraki ilk diplomatik yakınlaşmayı sağladı. Stilwell misyonu ise Çinlileri Japonlara karşı savaştırabilmek için büyük çabalar harcadı. Sonuçta ölen her Amerikalıya karşı 57 Rus ve sayısı bilinmeyen Çinli hayatını kaybetti. Ancak Ruslar da Amerikan teçhizatı ile donanarak Almanlara en büyük kayıpları verdirdiler. Sayısız başka örnek içerisinde 800 insanımızı yitirdiğimiz Kore de vardır.

Herkes Türkleri Kendisi İçin Savaştırmaya Çalışmıştır.

İngilizler 19. yüzyılda Türkiye'yi zaman zaman Rus yayılmacılığına karşı desteklemişlerdir. Almanya tehlikesi büyüyünce de Ruslarla birlikte Türkiye'yi paylaşma planları yaparak Enver ve arkadaşlarını hasımlarının kucağına ittiler. Almanlar ise Türkleri daha da motive etmek için "Turancılık" denilen fikri icad ettiler. Sonuçta Almanlar için savaşmak bize sonsuz acılara, kayıplara ve yetişmiş insan gücümüzün mahvına mal oldu. En aşağı iki nesillik bir gelişme potansiyeli yokoldu. İkinci Dünya Savaşı'nda ise her iki taraf da Türkiye'yi savaşa sürüklemek istedilerse de ikiyüzlülükleri o kadar barizdi ki bunu başaramadılar. Ancak Batı dünyasının ikinci sınıf bir üyesi olabilmek için diyetimizi Kore'de ödedik. Şimdi de Irak'da ödetmeye çalışıyorlar. Unutmayalım, diğer faktörler ne olursa olsun, cepheye gidecek her Türk bir Amerikalının yerini alıyor

6. Okurların merak ettiği bu temel konulardan hiçbirisine değinmediği için Demokrat! Dergisi başarılı olamamış, bir fonksiyon yerine getirmediği için toplumdan ilgi de görmemiştir. Sadece kendisi için çıkan bir dergi olarak kalmış, nostaljik bir ilgi nedeniyle alanlar olmuş, fakat çoğu kısa süre içinde vazgeçmişlerdir.

Bu dergi için harcanan bir çok emeğin hiç olmazsa olumsuzu göstermek açısından yararlı olduğunu umut ederim. Olumlu tarafları olduysa, bunlara karşı çıkmam ❑

---

demektir.

Savaş Propagandaları Karşılıklı Olarak Abartmalıdır.

Bu da moral ve yanıtma açısından her vakit gerekli görülmüş evrensel bir olgudur. Doğruları ayırt edebilmek için temel bilgilere ve kalemi ele alıp hesap tutmaya ihtiyaç vardır.

Bu Savaş Arapların Azimlerini Artıracaktır.

1973'e kadar Arap orduları operet savaşçılarına benziyor, Batı teknolojisi ve organizasyonuna kısa sürede boyun eğiyordu. 1973'de ise Mısır 3. Ordusunun Suveyş'te esir edilmesine rağmen, ilk kez nispeten iyi savaşan bir mekanizma kurabilmişlerdi ve bunun semeresini Sina'yı geri alarak gördüler. Şimdi ise Saddam'ın oldukça etkin bir mekanizma kurduğu anlaşılıyor. Bu mekanizma geri çekilecektir ama teslim olmadan direndiği sürece Arap gururu için çalışıyor olacak.

Türkiye Şahsiyetli Bir Dış Politika Sergileyememiş, Kendini Yine ABD'nin Dümen Suyuna Bırakıvermiştir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünden bu yana ikinci sınıf liderler Türkiye'yi batıya yarandırma yoluyla yamama türünden kişiliksiz bir politika izlemişler, bir anlamda Osmanlı politikasına geri dönmüşlerdir. Türkiye halkı bunu hakedecek kadar onursuz değildir ve tepkisini -yetersiz de olsa- göstermektedir. Ülkemizi güçsüz kılan bizzat bu politikanın kendisidir. Önümüzdeki on yıllar bu şahsiyetsiz ve dışa bağımlı iktidarların sona erdirilmesi için mücadeleyle geçecek, geniş halk kesimleri şu veya bu yolla iktidar tekelini kırmak üzere hareketlenecektir.

Irak'ın Panama veya Grenada Olmadığını Anlayan ABD Askeri Alanda Başarı Kazansa Bile Politik Olarak Kaybedecektir.

Körfez Savaşı, emperyalizmin üstünlüğüyle biten 1980'li yıllardan sonra 1990'ları sarsıcı bir mücadeleyle açmış olacak, dünyanın her yerinde ABD hegemonyacılığına karşı potansiyel ve fiili direnişleri artıracaktır. Bu ani bir patlama halinde olmasa da yaygın bir eğilim olarak belirginleşecektir.

Kimse Kuveyt Şeyhleri İçin Savaşmıyor.

Savaşın gerçek nedeni uluslararası yeni düzene kafa tutulması ve sistemin tehditidir. Yalta barışı ve onun devamı olan yeni süreçlerin, sisteme kafa tutan ve keyfince sınır değiştirmeye kalkanlara tahammül etmesi beklenemez. Öte yandan Batı, refahının doğrudan doğruya Körfez petrolünün denetlenmesine bağlı olduğunu pek iyi bilmektedir.

Türkiye Maddi ve Manevi Olarak Savaşa Hazır Değildir.

En başta halkı koruma tedbirlerinin olağanüstü yetersizliklerini bir kenara bırakalım, Türkiye'nin vicdanı evlatlarının Amerikalılar için ölmesine razı değildir. Uluslar inandıkları şeyler için savaşırlar. Türkiye halkı ezici çoğunluğuyla Saddam'a karşıdır ama bunu uğurunda savaşılacak bir amaç olarak görmemektedir.

Filler Tepişirken Otlar Ezilir.

Ezilmeye devam etmektedirler.

Körfez Savaşı Zengin Ülkeler Arasındaki Dengeleri Zorlamaktadır.

Bir yandan ABD ile ekonomik alandaki rakipleri Japonya ile Almanya arasında, diğer yandan da genel olarak Anglo-Saksonlar ile Kıta Avrupası arasındaki yaklaşım farklılıkları göze batmaya başlamıştır. ABD bu arada petrol ithal eden rakiplerini sıkıştırmış olacaktır. Ayrıca gelişmiş ülkeler kamuoyu da uzun yıllardır içinde bulundukları ataleti atmaya başlayacak, devletleri ile karşı karşıya geleceklerdir. Ne var ki bunun yükselen milliyetçilik dalgası karşısındaki durumunu bugünden kestirmeye olanak yoktur.

Savaştan Sonra Farklı Bir Dünyada Yaşıyor Olacağız❑

Türk dış politikasında yeni dönem

Kımızla şampanya aynı sofrada

Murat Yetkin

Başbakan Demirel ve Dışişleri Bakanı Çetin'in Orta Asya ve Azerbaycan'a yaptıkları gezi, Türk yönetiminin uzun yıllar boyunca Doğu'ya ilk gidişi oldu. Gerçi Sovyetler'in çözülüşüyle önce Özal, Mart 1991'de Moskova'dan sonra Alma Ata ve Bakü'ye de uğrayarak "kuzenlerin" gönlünü almaya çalışmış ve Hikmet Çetin, Milli Eğitim Bakanı Köksal Toptan'la 1992'nin Şubat sonu Mart başında bir keşif gezisi yapmıştı. Bu iki tarih arasında, 1991'in sonbahar ve kış ayları boyunca da Orta Asya cumhuriyetleri liderleri tek tek Ankara'ya gelerek "Süleyman Aga"larını "özvatanlarına" çağırmışlardı. İşte Süleyman Aga'nın Taşkent'den başlayarak Bakü'de noktalanan gezisi Türkiye açısından doğu kapısının resmen açılışı oldu.

Hem de ne açılış. Orta Asya ve Azerbaycan'ın kimi yerlerinde Demirel'den çok tanınan Türkeş'i ve Kırgızistan gibi bazı bölgelerde ise Türkeş'den de iyi bilinen Namık Kemal Zeybek'i yanına alarak Taşkent havaalanına inen Aga Süleyman'ın, karındaşı İslam Kerimov tarafından karşılanması TRT tarafından naklen verildi. Yukarıdaki iki uydunun alanlarını çakıştırmayı beceren TRT teknik kadroları böylelikle Türk televizyonunu CNN'den sonra dünyadaki en geniş yayın ağına kavuşturdular: Atlantik okyunusundan Çin seddine, İskandinavya'dan Hindistan'a kadar artık "vatandaş Türkçe konuşacak". Süleyman Aga Kazakistan'da belki de geleceğin Türk astronotlarını yetiştirme düşüncesiyle Baykonur uzay üssünü ve nükleer tesisleri gezdi. Kırgızistan'da kredi anlaşmaları yaptı. Türkmenistan'la doğal gaz konuştu ve en önemlisi, Bakü'de halka hitap etti. 1992'yi Lenin heykelsiz gören Azatlık Meydanı Baba'nın şapkasını gördü.

Gezinin en dikkat çekici sonuçlarından biri, Türk cumhuriyetlerinin yılda bir

kez toplanıp sorunlarına ortak çözüm bulmak için ilke kararına varmış olmaları. 12 Eylül'de kendisini "fikri iktidarda, kadroları içerde" bir hareketin lideri olarak tanımlayan başbuğ Türkeş yıllardır hayra yorduğu rüyanın kısmen de olsa gerçekleşmesinden mutlu olmalı.

Azerbaycan'dan dönecek olan Demirel ve Çetin Türkiye'de Ukrayna Dışişleri Bakanı'nı bulacaklar. 3-4 Mayıs tarihlerinde Türkiye'yi resmen ziyaret edecek olan Kravçuk'u hastalığı nedeniyle ABD'den dönemeyen Cumhurbaşkanı Özal'a vekaleten Meclis Başkanı Hüsamettin Cindoruk konuk ediyor. Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla gelişmeye başlayan Türkiye ve Ukrayna ilişkileri özellikle doğal gaz karşılığı müteahhitlik hizmetleri temelinde yükselen ekonomik ağırlık taşıyor. İki ülke Karadeniz Ekonomik İşbirliği çerçevesinde de ilişkiye sahip.

Kravçuk'un ayrılmasından sonra Ankara'ya gelecek konuk ise Bulgaristan Başbakanı Filip Dimitrov. Yakın zamana dek Yunanistan'la birlikte Balkanlar'da Türkiye'ye karşı adeta bir blok oluşturan Bulgar yönetimi geçen yıl yapılan seçimlerde Bulgar Türklerinin desteklediği Haklar ve Özgürlükler Hareketi ile koalisyona gidince herşey değişmeye başladı. Yunanistan'ın Makedonya konusundaki "şımarık çocuk" tavrı da buna eklenince bu kez yalnız kalan taraf Yunanistan oldu. Makedonya'yı Türkiye'den önce ilk tanıyan ülke Bulgaristan oldu. Diplomatik çevreler son zamanlarda tam anlamıyla bahar havası yaşayan Türk-Bulgar ilişkilerinin Dimitrov'un ziyaretiyle daha da ilerleyeceğini belirtiyorlar. 5-7 Mayıs tarihlerindeki ziyaret sırasında bir işbirliği anlaşmasının imzalanabileceği bildiriliyor.

Komşusu Bulgaristan'ın Başbakanı Dimitrov'u yolcu edecek Türk yetkililer, muhtemelen ertesi gün çok uzaklardan önemli bir konuğu ağırlayacak. Arjantin Cumhurbaşkanı Carlos Menem'in 8-11 Mayıs tarihleri arasında gerçekleşmesi beklenen ziyareti, aynı zamanda Türkiye'nin bir Güney Amerika ülkesiyle en üst düzeyde kurduğu ilk temas da olacak. Arjantin'in Türkiye'de nükleer enerji üretimi konusunda proje teklifi var. Akdeniz sahilinde kurulması düşünülen nükleer enerji santrali konusunun görüşmelerde gündeme gelmesi bekleniyor.

11-15 Mayıs arasında ise Pakistan Cumhurbaşkanı Gulam İshak Han Türkiye'de olacak. Afganistan'daki son gelişmelerin ardından bölgesel alanda yoğun siyasi tartışmalarla geçmesi beklenen Türkiye-Pakistan görüşmelerinde iki ülkenin İran ve Orta Asya cumhuriyetleriyle birlikte üye oldukları Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün de ele alınması bekleniyor. Pakistan'ın son zamanlarda Orta Asya ülkelerine heyetler göndererek Pakistan'ın Hint Okyanusu kıyısındaki limanlarının bölgeye yakınlığını öne çıkararak ekonomik arayışlar içinde olduğu biliniyor. Afganistan'daki siyasi kargaşanın durulması halinde bu coğrafya önemli bir ticari potansiyeli açığa çıkarabilir. Bu durum kuruluşundan bu yana kış uykusunda olan Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün sonunda bir işe yaramasını sağlayabilir.

Böylelikle Demirel ve Çetin'in 26 Nisan'da Özbekistan'la başlattığı diplomatik maraton 14 Mayıs tarihine kadar aralıksız sürmüş olacak. Bu üç sıcak hafta Türk yönetimi açısından aktif dış politika çizgisinin ilk ciddi adımlarını atma fırsatını da veriyor. Güney Amerika'dan Orta Asya'ya, Ukrayna'dan Pakistan'a dek uzanan geniş bir coğrafyaya yayılan bu ilişkiler Türkiye'nin değişim süreci içindeki yeriyle birlikte işinin zorlaştığını da gösteriyor. İzlenen bu dışa açık çizginin kuşkusuz bir maliyeti de var. Bu maliyet yalnızca mali açıdan değil siyasi açıdan da sözkonusu.

Siyasi açıdan ise sayılan tüm bu temasların üstünde yeralan gelişme, Türkiye'nin 2 Mayıs'ta Avrupa Konseyi Dönem Başkanlığı'nı altı ay süresince üstlenmesi olacak. 12 Eylül döneminde dönem başkanlığı elinden alınan Türkiye böylelikle Avrupa siyasi coğrafyasına dönüş yapmış oluyor. Hem de bu kez bir dolu kuzeni ve komşusuyla birlikte.

Bu noktada siyasi maliyetin kesinlikle Türkiye'nin iç politik yapısında demokratikleşme, insan hakları ve işçi hakları alanlarında atacağı adımları hızlandırması olduğu ortada. Bu adımlar atılacak, başka yolu yok. Aksi halde Türkiye, Kuzey Birliği'nde hep aday üye olarak kalmaya mahkum. Özal bunun farkında. Demirel de farkındaysa bunu İçişleri Bakanlığına, polis ve jandarmalara da anlatmak zorunda❑

Azerbaycan güçlü lider arayışında

L. Doğan Tılıç

Bakü, rüzgarlar şehri demek. Bad-ı Kuba'dan geliyor. Yılın hemen her mevsimi sürekli rüzgarların etkisinde bir kent. Şimdilerde ise değişik yönlerden esen siyasi rüzgarlar kasıp kavuruyor Azerbaycan başkentini. Hemen herkesin ağzında Karabağ. Ancak Karabağ'daki Ermeni'ye karşı çıkış görüntüsünün gerisinde ve herşeyin üzerinde 7 Haziran'da yapılacak Başkanlık seçimleri var. Aslında ülke tam bir siyasi kaos içerisinde. Bugün yapılan yasa yarın bozulabiliyor, bazı mallar piyasada bulunamıyor. Ve dükkanlarda raflar tamamen boş. Yarın ne olacak? Karabağ'da kim, nasıl savaşacak? Bütün bu soruların belli bir yanıtı yok ve yanıt için 7 Haziran bekleniyor.

Azerbaycan'da son yapılan kamuoyu yoklamaları ülkedeki en popüler isimlerin Halk Cephesi lideri Ebülfez Elcibey, Nahçıvan parlamento başkanı Haydar Aliyev, Savunma Bakanı Rahim Gaziyev ve Milli İstiklal Partisi lideri İtibar Memedov olduğunu gösteriyor. Bir de eski komünist partisinin devamı olarak görülen grubun başını çeken ve halen Cumhurbaşkanlığı görevini yürüten Yakup Memedov var.

İlk konuştuğunuzda kimse Memedov'un yeniden seçilebileceğinden sözetmiyor. Ancak sohbet biraz derinleştiğinde pekçok kişi eski komünistlerin de şansı olduğunu belirtiyor. Yine de bugüne kadar yaşanan herşeyin ama öncelikle de olumsuzlukların sorumlusu olarak görülen eskilerin şansının ne denli büyük olduğunu kestirmek zor.

Halk Cephesi tartışmasız en popüler örgüt ve lideri Elçibey de en şanslı görülen isim. Ancak Halk Cephesi bir parti yapısından şimdilik uzak ve değişik grupların birarada bulunduğu bir örgüt. Öte yandan Elçibey de birçok Azeri tarafından yumuşak ve icra adamı niteliklerine sahip olmayan bir insan olarak niteleniyor. Bu Elçibey'in belki de en büyük dezavantajı. Çünkü Azerbaycan güçlü bir lider arıyor.

Hemen her yerde konuşulan bu. Otel lobilerinde, sokaklarda, evlerde ve cephede herkes aynı şeyleri söylüyor: "Azerbaycan'ın meseleleri çok çetindir ve bu meselelerin altından kalkmak için bize güçlü bir lider lazımdır. Atatürk gibi lider."

Güçlü lider arayışı birçok şeyin önüne geçiyor. Ve bu arayış bir yandan eski yönetime atıp tutanların, öte yandan eski yönetimin en tepesine tırmanmış, SSCB Komünist Partisi Politbüro üyeliğine yükselmiş tek Azeri olan Haydar Aliyev'in en çok özlenen liderlerden biri olması çelişkisini doğuruyor.

Ancak hem Haydar Aliyev hem de Rahim Gaziyev altmışbeş yaş sınırını aştıkları için aday olamıyorlar. Hesaplar bunların kime "ses verecekleri" yani kime destek verecekleri üzerine yapılıyor. Kendilerini Elçibey karşısında pek şanslı görmeyen İtibar Memedov taraftarları güçlü lider imajını veren Memedov'un bir de Aliyev ya da Gaziyev'in desteğini alabilse mutlaka seçileceğini söylüyor.

Öte yandan Cumhurbaşkanlığı'na her kim seçilirse seçilsin ülkedeki siyasal çalkantının durulacağını sanmak yanlış. Çünkü bugün Azerbaycan'da Cumhurbaşkanlığı, parlamento ve milli şura olmak üzere üç önemli siyasal karar mercii var. Parlamentoda eski komünistler çoğunlukta. Milli Şura, sonradan muhalefetin baskısıyla ve sokak gösterilerinin sıkıştırmasıyla kurulmuş ve parlamentonun birçok yetkisini devralmış bir kurum. Elli kişilik Milli Şura üyelikleri eski komünistler ve muhalefet arasında yarı yarıya paylaşılmış. Eski komünistlerin çoğunlukta olduğu parlamentonun Milli Şura'ya devretmediği dört önemli yetkisi var: Cumhurbaşkanı'nın istifasını istemek, Anayasa yapmak, Cumhurbaşkanı tarafından atanacak Başbakan ve Bakanlar Kurulu'nu onaylamak ve seçime karar vermek. Bu durum muhalefetten seçilecek bir cumhurbaşkanının parlamento karşısında birçok konuda elinin kolunun bağlanabileceği ve belirsizliği bir süre daha sürebileceği anlamına geliyor.

Öte yandan halk üzerinde geçmiş dönemin silinmesi çok zor izleri var. Hemen herkes bugünkü durumunu Perestroyka öncesi ile kıyaslıyor ve yakınıyor. Ekonomik anlamda eskiden beri servet biriktirmiş ve serbest pazar ekonomisine geçişle tam bir kapitalist olacağı inancında olanların dışında herkes geçmişte herşeyin çok daha iyi, bol ve ucuz olacağını söylüyor. Ruslara ve eski düzene karşı gösterilen aşırı tepkiye karşın, Azeriler kendi aralarında Rusça daha rahat konuşuyorlar ve bu yüzden sık sık

Türkiye'den gelmiş "ağabeyleri"nden "Türkçe danışın, siz ne biçim Türksünüz? Ruslaşmışsınız yahu" diyerek azar işittikleri de oluyor.

Bütün bu karışıklıklar içerisinde Karabağ tam bir günah keçisine dönüşmüş. Herşey neden pahalı? Karabağ yüzünden. Şeker neden yok? Karabağ yüzünden... Kısacası bütün olumsuzluklar Karabağ'daki Ermeni saldırılarına bağlamak şimdilik herkesin işine geliyor. Ancak bu açıklama tamamen gerçek dışı. Ve kolaycı bir kaçış yolu.

Karabağ'da ise tam bir çete savaşı sürüyor. Yavaş yavaş Savunma Bakanlığı denetiminde bir milli ordu oluşturma çabası sürüyor. Çatışanlar arasında Halk Cephesi'nin güçleri var. Ve bir de kendi köyünü, evini korumak için oluşturulmuş yerel birlikler var. Bu gruplar içerisinde en önemli, en güçlü olanı ise Yakup Bey liderliğindeki Karabağ Müdafaa Şahinleri. Kimi köylerde on-onbeş kişilik gruplar var ve bunların arasında doğru dürüst koordinasyon yok. Hatta bazen bir grubun Ermeni saldırısına uğrayan bir diğerinin yardımına gitmediği, birbirleriyle atıştıkları söyleniyor.

Karabağ şimdi bütün Azerbaycan'ın, Azeriler'in bir numaralı gündem maddesi durumunda. Orada savaşan grupların bu askeri güçlerini yarın siyasi ve ekonomik güce tahvil etmeye yönelmeleri güçlü bir olasılık. Bu ise bir başka potansiyel çatışma ve istikrarsızlık anlamına geliyor. Yoksa uzun vadede tamamen Azerbaycan içerisinde bir ada durumunda olan Karabağ'ın ve birçok açıdan Azerbaycan'a bağımlı Ermenistan'ın Azerbaycan karşısında, sorunun uluslararası platformda çözülmeye zorlanmasından başka bir şansı olduğu söylenemez.

Şimdilik Azerbaycan'da herşey tozduman. Bir yanda harıl harıl çalışan Amerikalılar, öte yanda gazete bayilerinde Azerbaycan için özel basılan Zaman gazetesi ve sürekli yayın yapan Zaman Televizyonu. Bir yanda cephede konuk olduğumuz Karabağ Şahinleri'nin "burada döğüşen herkes için dönünce Atatürk'ün mezarını ziyaret et" talebi, öte yanda birçok Azeri liderdeki Alparslan Türkeş hayranlığı... Ve köy-kent ayrımını ortadan kaldırmış, altyapı sorunlarını çözmüş, petrolü olan birçok açıdan Türkiye'den ileri Azerbaycan. Rüzgar Bakü'de her yönden esiyor❑

Azerbaycan Halk Cephesi lideri Ebulfez Elçibey'le görüşme

Sizce Azerbaycan'ın temel sorunları ve çözüm yolları nelerdir?

Hem Azerbaycan'ın hem de Ermenistan ve Gürcistan'ın temel meselesi eski sistemden çıkıp demokratik bir devlet yaratmaktır. Çünkü hiçbirinin burada kendi devletleri olmadı. Moskova'nın sömürgesi, aletiydiler.

Bu Karabağ hadisesi; Azerbaycan ve Ermenistan'da demokratik gelişmeleri engellemek için uyduruldu. Gürcistan'da da benzer şekilde Osetya meselesi vardır. Bazı güçlerin burada ilgisi var. Ve eski emperyalist böl-yönet politikasını uyguluyorlar.

Bağımsız Devletler Topluluğu konusunda ne düşünüyorsunuz?

Biz bu Birlikte olmak istemiyoruz. Ama olsakta olur. Bütün dünyada böyle şeyler var; Arap Birliği, Avrupa Birliği gibi. Ancak Müstakil Devletler Birliği'nin kuruluşunun bir esası yoktur ve bu yüzden çok yaşayamayacağını biliyoruz. Böyle bir birlik eşitlik temelinde kurulmalı. Ve biri diğerine dikte etmeye kalkmamalı.

Eski SSCB içerisinde Karabağ'a özerklik verilmişti. Yeni Azerbaycan'da Karabağ'ın durumu ne olacak?

Eski sistemde Sovyet Devleti'nden kalma "medeni muhtariyet" ve "inzibati muhtariyet" vardı. Karabağ'ın inzibati muhtariyeti vardı. Şimdi öyle olmayacak, medeni muhtariyet olacak. Dağlık Karabağ'da yüzyirmi bin kişilik bir halk yaşıyor. Bu mesele Azerbaycan'ın iç işi gibi halledilmelidir. İnsan haklarını gözeten uluslararası kuruluşların gözetiminde bu meselenin bir yerde görüşülmesinden yanayız. Türkler kendi köylerine Ermeniler kendi köylerine kaydırılır. Demokrasi hem Ermenistan'da hem de Azerbaycan'da galip gelirse bu mesele çözülür. Demokratik ülkelerde böyle şeyler yok. Fransa'da üçyüz bin Ermeni yaşıyor, kimse toprak talebinde bulunmuyor. Biz batı tipi demokratik bir devlet yaratmak istiyoruz. Burada herkesin hakları garanti edilir. Çift vatandaşlık ta olur. İsteyen hem Ermenistan vatandaşı, hem Azerbaycan vatandaşı olur. Sadece Ermenilerin değil, diğer bütün milletlerin de hakları korunacaktır. Devlet vatandaşın can, mülk, özgürlük haklarını korumak zorundadır. Bu vatandaş kim olursa olsun. Din, dil, ırk önemli değil.

Burada Atatürk resimleri, Türk bayrağı ve Türkeş'in resimlerini görüyoruz. Bunlar ne anlama geliyor? Bir Türk Federasyonu'nun olabilirliği konusunda düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Ben gençliğimden beri Atatürk'e hayranım. Onun milli özgürlük mücadelesini beğenmişim. Bir milletin bağımsızlığını sağlamıştır ve bu çok şerefli bir iştir. Şark için en zor olan bir şey var. Bazen bize, Garp başka Şark başka; Garp'ta sivil devlet olabilir ama Şark'ta dini devlet olmalıdır diyorlar. Atatürk diğer liderlerden farklı olarak Avrupa tipi sivil devleti yarattı. Biz de aynı fikrin gelişmesinden yanayız. Zaten Azerbaycan'da böyle bir gelenek vardır. Biz Türkiye'den de önce 18. yy.'da dinin çok güçlü olduğu bir dönemde sivil, demokratik bir devlet yarattık. Gençliğimde Lenin'le Atatürk arasında kıyaslama yaparlardı. Ben hep Kemal derdim. Türk Federasyonu meselesine gelince, bu milletler arasında kan bağı var. Almanya ve Avusturya gibi. Bunlar bir ve aynı milletler ama ayrı ayrı devletleri var. Biz de ayrı ayrı devletler halinde olmayı istiyoruz. Müstakil Azerbaycan istiyoruz. Bir de şunu demek isterim, Alparslan Türkeş yanlış tanınıyor. Eğer onun güçleri olmasaydı, mücadele etmeseydi Türkiye bir komünist devletine çevrilip hangi karışıklıkta ne hale düşerdi Allah bilir!❑

Demokrat! Bir gün yeniden...

"Demokrat! çalışması" bitmedi...

Muhalefetin yayın alanındaki sözcülerinden birini yaratmayı hedefleyen bizler, yaklaşık 22 aylık süre boyunca bir yandan bugün muhalefet hareketlerinde yaşanan sorunlarla, bir yandan da bir yayın kollektivitesi yaratmanın güçlükleriyle karşıkarşıya, bu sorunları aşma çabası içinde olduk. Muhalefet hareketlerinin henüz ortak bir zeminde buluşamadığı bugünkü koşullarda hayat ve yayın arasında nesnel olarak varolan açı daha da büyüyor. Bu açı somut muhalefet alanlarında olanlar kadar, bir başka muhalefet alanı olarak algılanması gereken yayın alanında bulunanlar için de aşılması gereken bir sorun.

Biz, muhalefetin seslerinden ve birleştirici zeminlerinden biri olabilmeyi varolan pratiklerin kabaca dergiye "haber" yapılması olarak görmedik. Farklı parçaların toplamını yayına yansıtmakla yetinmeyi değil, muhalefet kesimlerinin hayatın içinde oluşturacakları gerçek ortak politik üretimlerinin sözcüsü olmayı hedefledik; bu ortak üretimin önünü açacak araç ve yöntemleri oluşturmaya hizmet edebilecek bir yayın politikası için çalıştık. Muhalefet zeminlerindeki çeşitli kesimlerin kendi aralarındaki duvarları aşabilmeleriyle yetkinleşebilecek bu çaba "olanaksız" gibi görünse de, bizim açımızdan gerekli bir başlangıçtı.

Muhalefet alanlarının bugünkü tanımsızlığına karşı, yayın faaliyetinin daha tanımlı ve düzenli bir faaliyet olması, yayının kendi başına bir alan olarak görülmesi ve yayına yönelik beklentilerin artmasının da bir nedeniydi. Yayın alanında çalışanların en büyük açmazı ise tek başına yayın alanında bütün bu ihtiyaçları yerine getirme çabası gösterilmesinin bile, hayatı bir bütün olarak kavramaya yetmemesiydi. Bir yayın organının muhalefetin sesi olmasından yaygın olarak anlaşılan, ya yayının hayatın örgütlenme gereksinimlerini karşılaması, ya toplumsal muhalefetin kendisi olup onu yaratması, ya da muhalefet hareketlerinin yükselişine denk düşmeyen koşullarda yayın faaliyetinin tümüyle gereksiz sayılmasıydı. Biz, Demokrat!'la bu soruna, bu üç bakış açısının da dışında ortak bir yanıt verebilmek için çaba harcadık.

Demokrat! Türkiye sol ve muhalefet hareketinin subjektif konumunu ortak bir yayın faaliyeti içinde aşma doğrultusunda atılmış bir adımdı. Solun yüzyüze

bulunduğu ideolojik-politik sorunları somut canlı hayatın içinde, bu sorunlara karşılık düşen noktalarda yakalayıp çözümlemeler oluşturmaya çalışmak Demokrat!'ın yayın faaliyetinin önemli bileşenlerinden biriydi. Yöntem olarak böyle bir görevin başarılması için özgür bir tartışmanın ve buna karşılık gelen bir iç demokrasinin gerekliliği açıktı. Demokrat! bu noktada aynı sorun alanının üstünde yükselen farklı bakış açılarına yer vermesi nedeniyle özgür ve çoksesli, bunu bir iç demokrasi temelinde gerçekleştirmeye çalışmasıyla da demokratik bir yayın politikası izledi. Kuşkusuz bu özgürlük ve demokrasi muhalefet hareketinin belirli bir eksen etrafında gelişmesi düşüncesinin karşısına konulamayacak bir içerik taşıyordu. Örneğin, Demokrat! Türkiye'deki hemen hemen her gelişmeyi yakından etkileyen Kürt ulusal hareketi karşısında öncelikle alınması gerekli tavrın TC politikalarına, devlet terörüne ve yine Türk halkı içinde oluşturulmaya çalışılan şovenizme karşı mücadele etmek olduğunu vurguladı ve yayın politikasını bu ilkeler etrafında oluşturmaya çalıştı. Diğer muhalefet kesimleri için de benzer bir politika izledi. İşçilerin ve diğer muhalefet kesimlerinin egemen sınıflar ve devlet karşısındaki mücadelesini desteklerken, bu hareketlerin gerçek dinamik ve yetersizliklerini tespit etmeye çalıştı.

Diğer yandan dünyanın yaşadığı "değişim süreci" ve bunun Türkiye'deki yansımaları karşısındaki bilgilenme ihtiyacı ve buna karşılık gelecek tavır alışlar konusunda da aylık bir derginin sınırları içinde gerekli ipuçlarını yaratmaya çalıştı, farklı muhalefet kesimlerinin sözcülerini ortak bir tavır alışa doğru zorlamaya çalıştı. 22 sayılık yayın hayatı boyunca farklı bakış açılarının ortak bir mücadelenin parçaları olarak işlevlenebileceğini gösterme açısından da Türkiye sol hareketinin önemli zaaflarından birini aşma potansiyeli taşıdı. Çıkış bildirgemizde vurgulanan ilkelere aykırı görünen birkaç örnek dışında Demokrat!, "ülkemizin karşı karşıya bulunduğu sorunlara pozitif ve köklü çözümler üretecek her tür düşünsel çabanın ifade edilebildiği bir platform" oldu.

Demokrat! çalışmasını bir "uzmanlar faaliyeti", "yazarların" ortak faaliyeti olarak görmedik. Aramızdaki ilişkiyi, oluşturulması gereken bir yayın kollektivitesinin parçaları olarak kurmaya özen gösterdik. Bu aynı zamanda, yayın faaliyetine çeşitli biçimlerde katılanlar arasında ortak bir dil ve ortak kavramlar oluşturabilme, çoksesliliğin ortak bir eksen etrafında örülebilmesi çabası idi. Herkesin bir yandan kendi özgünlüğünü koruyup bir yandan da kendi dar sınırlarının dışına çıkması, diğerlerini anlama ve birlikte olma çabası, çalışma tarzımızın ve yayın anlayışımızın temel yönelimlerinden birini oluşturdu. Aylık dergi çalışmasının yanısıra ilerletmeye çalıştığımız haftalık dergi çalışması ise, bu anlayışı cisimleştirebilmemiz ve kendi ahlakını oluşturabilmemiz bakımından oldukça geniş olanaklar sundu. Aylık dergi çıkarma pratiğimizi olduğu kadar haftalık dergi yaratma çabamızı da bu bakımdan, basitçe "iyi yayıncılık/iyi gazetecilik nasıl yapılır" sorusunu yanıtlama çabasının ötesinde "Demokrat! çalışması yapmak" olarak gördük.

Bütün bu çabalar, aylık derginin yayınına ara vermesinin ve haftalık dergi çalışmamızı bir ürünle somutlayamamanın ötesinde, devrimci bir kitle iletişimi odağı yaratma doğrultusundaki herhangi bir projenin başlangıcından itibaren ihtiyaç duyacağı önemli bir birikimi oluşturmaktadır❑

Demokrat! Çalışanları

ALAN YAYINCILIKTAN YENİ KİTAPLAR

Kürt dili tarihi-Dilbilim-Sesbilgisi-Kürt dilinin sorunları-Morfoloji-Kelime-Adlar-Sıfatlar-Zamirler-Zarflar-Edatlar-Ünlemler-Bağlaçlar-Fiiller-Kürtçede fiil çekimleri-Kipler-Kürt dilinin imla kuralları-Cümle-Tümleç-Kürtçe'de kullanılan noktalama işaretleri.

Türkçe Açıklamalı

KÜRTÇE DİLBİLGİSİ

A. Bali

Alan Yayıncılık
Çatalçeşme Sok. Torun Han.
No: 4, Kat: 3 Cağaloğlu/İst.
Tel: 511 26 00

ONCA ÇİLEDEN SONRA

Perihan Akçam

Oğlu gözaltına alınan bir annenin emniyette başlayan, hapishane, duruşma salonları, hastane, parti binaları, TBMM, Güven Park ve sokaklara uzanan çileli öyküsü...

Perihan Akçam

Onca Çileden Sonra

Oğullarıma ve kocama küçük bir anımsatma: 19 yıl süren hapishanecilik görevimden, sağlık nedenleriyle çekiliyorum.

Alan Yayıncılık
Tel: 511 26 00

ATEŞ HATTINDA AKTİF POLİTİKA

MURAT YETKİN

Alan Yayıncılık

Sovyetler Birliği'nin ortadan kalkmasıyla doğan siyasi irade boşluğu sürecinde ortaya çıkan yeni dinamikler; Ortadoğu'da Filistin, Kıbrıs ve Kürt sorunlarından Kafkas'lardaki etnik çatışmalara, Orta Asya'daki pazar kavgasından Balkanlar'daki nüfuz mücadelesine ve bu çember içindeki Türkiye...
Son değişimleri özel kaynaklardan aldığı bilgilerle anlatan bir kitap.